

KJAK

Brúkarin hevur goldið SEV

Viðmerkingar til grein í Sosialinum mikudagin 19. mars 2014.

Johan Dahl
landsstýrismaður

Heðin Mortensen sigur:
“Kommunurnar hava sett SEV á stovn. Tær hava goldið tað, tað kostar og fingið tað at rigga. Allar íløgur, sum eru gjørdar, og tann raksturin, sum kommunurnar hava goldið, síðan SEV varð sett á stovn, skulu kommunurnar hava endurgjald fyri, um landið ætlar at yvirtaka SEV... Talan er um nógvar 100-tals milliónir...”

Brúkarin hevur goldið SEV
Tað er ikki rætt, at komm-unurnar hava goldið fyri íløgur og rakstur hjá SEV. Eginognin hjá SEV er komin av inngjöldum frá brúkar-unum, og ikki kommunun-um, burtursæð frá upp-runaeigininnskotinum sum samanlagt var umleið 4 mió. kr.

Ein møgulig broyting av eigaraviðurskiftunum eigur einans at fara fram, um tað verður landið, ið verður nýggi eigarin, og við tí fortreyt, at peningur ikki verður tikin úr skipanini við flytingini av eigaraskapinum. Avgerandi er, at tey virðir, sum eru skapt gjøgnum virkseimið hjá SEV, og sum eru goldin av elbrúkarunum, vera ver-andi í SEV. Um peningur verður tikin úr skipanini og

fluttur kommununum, vil tað svara til, at el brúkarin, sum einaferð hevur goldið fyri SEV, skal rinda einaferð afturat.
Kommunal luttøka í veitingarvirksemi kann sum grundregla bert fara fram við tí endamáli at uppfylla borgarans tørv á ávísu veitingini. Endamálið hjá kommununum er ikki búskaparligur vinningur til kommunukassan.

Verða broytingar gjørdar í eigaraviðurskiftunum hjá SEV, soleiðis at landið kemur at yvirtaka SEV, heilt ella partvíst, verður talan ikki um eina vanliga sølu av SEV, men um eina lógarreguleraða uppgávuflyting frá kommun-unum til landið.
Elveiting verður mett sum ein av teimum mest týðandi samfelagsuppgávunum í samfelagnum í dag, og

samstundis verður staðfest, at samanfall er ikki millum avgerðarrætt og ábyrgd inn-an elveitingarøkið. Týdn-ingarmikið er, at yvirskipaði politikkurin á orkuøkinum og eftirfylgjandi avgerðir og handlingar fylgjast. Ein av høvðusaktørunum og tann, sum hevur eina mest ávirkan á orkuøkið, er SEV.

Viðmerkingar til Jákup Suna:
Í Føroyum er sera avmark-að kapping galdandi innan eløkið, nevniliga í tilgongdini, tá ið loyvi (vindloyvi) verða boðin út. Ongin verulig kapping er annars galdandi, hvørki á framleiðslusíðuni og enn minni á netsíðuni.
Eitt av aðalendamálunum í elveitingarlógini er at tryggja, at aðrir framleiðarar enn SEV fáa møguleika at fáa loyvi til elframleiðslu, tó við neyðugum fyriliti fyri m.a.

framleiðslukostnaði/elprísi og veitingartrygd. Tvey út-boð hava verið av loyvum til elframleiðslu úr vindorku, og hevur SEV vunnið bæði hesi útboðini.

Soleiðis sum bygnaðurin hjá SEV er í dag, har SEV einsa-malt og við somu persónum stýrir bæði net- framleiðslu- og söluparti, og sjálvt setir treytir fyri íbinding av nýggjum framleiðarum í el-netið, ja so hevur SEV í út-gangstøðinum ein stóran fyrimun í kappingini um nýggj elframleiðsluloyvi.

Ein av uppgávunum hjá landstýrismanninum/ myndugleikanum er sakliga at tryggja, at neyðug fyrilit verða tikin í kappingini um nýggj framleiðsluloyvi, so-leiðis at veruligar og reellar umstøður verða skaptar fyri, at nýggir elframleiðarar kunnu fáa loyvi, soleiðis sum

elveitingarlógin miðar eftir.
Tað er sostatt ikki ein spurningur um, hvørt lands-stýrismaðurin heldur við Røkt ella er ímóti SEV, men tvørtur ímóti at tryggja veru-ligar møguleikar fyri kapping innan elveitingarøkið.

Tann tvørligi opinleikin

Súi Selfoss
næstformaður
Starvsmannafelagið

Starvsmannafelagið mót-mælir hvassliga, at Johan Dahl, landsstýrismaður talar fyri at skerja innlitslógina, tí at hon er ov víðgongd og orkukrevjandi. Sum ráðharri fjølmiðlanna eigur løgmaður at sláa fast, at talan verður ikki um, at skerja opinleikan og gjøgnumskygnið í al-mennu fyrisitingini
Lógin um alment innlit er ov víðgongd og eigur at vera herd, tí hon gevur ikki fyrisitingini arbeiðsnáðir og er ov arbeiðskrevjandi. Hetta heldur landsstýrismaðurin í vinnumálum, sum hevur kunngjørt sínar taknar um opinleikan í almennu fyri-sitingini í Radaranum og í almennum lesarabrævi hesa vikuna.

Sum fakfelag hjá journal-istum og starvsfólki annars í Kringvarpinum vilja vit hvassliga mótmæla tann hugburð, sum landsstýris-maðurin gevur til kennar og mæla til, at løgmaður alment tekur frástøðu frá hesum tankum.

Bundin av hægri lóg
Rætturin til skjalainnlit í almennu fyrisitingina er eitt ta týðningarmesta amboðið í arbeiðnum hjá fjølmiðlunum. Uttan skjalainnlit ber illa til at tosa um veruligt pressu-frælsið, sum sambært mannarættindasáttmálan-um er ein grundfortreyt fyri øðrum frælsisrættindum í okkara fólkaræði.

Tí er upplýsingarfrælsið og rætturin hjá fjølmiðlunum at útvega sær upplýsingar hjá tí almenna so týðningarmikil, at tey eru vard í fleiri altjóða sáttmálum. Bæði í ST og í Evroparáðnum, sum fyri fáum árum síðani samtykti ein sáttmála um rættin til skjalainnlit hjá almennum myndugleikum.

Møguleikin at royna tað, sum fyriferst á afturlatnum ráðharrastovum og aðrastaði í fyrisitingini liggur somu-leiðis sum ein grundtóni í teirri ríkisgrundlóg, sum Jo-

han Dahl ivaleyst man taka undir við.
At skríva tíðin aftur við at skerja rættin til alment innlit verður sum at innføra óbeinleiðis sensur. Og hettar letur seg neyvan gera, uttan at koma í krambolasju við hægri lóg. Hvussu fegin landsstýrismaðurin enn kundi hugsa sær hetta. Fyri arbeiðsfriðin skyld.

Misvísandi útsøgn
Í Radaranum vildi Jóhan Dahl vera við, at føroyska innlitslógin er ov víðgongd. Hann vísti til nýggju donsku innlitslógina, sum honum dámdi betri, eftir sum lóg-in eftir hansara tykki gevur fyrisitingini betri arbeiðs-frið.

At nýggja danska innlits-lógin bara er eitt afturstig fyri opinleikan í almennu fyrisitingini er tó ein mis-skiljing.
Rætt er tað, at nýggja danska innlitslógin er herd á tann hátt, at hon viðkar rættin hjá ráðharrum at halda ávísu skjølum aftur, sum ferðast millum eitt nú ráðharrastovur og undirlagd-ar stovnar. Sum skilst er tað hetta, landsstýrismaðurin kundi hugsað sær at vit fingi í Føroyum. Hóast tað

varð júst hetta sum mikil orðadráttur stóðs av í Dan-mark, og sum summi meta kann vera í stríð við nýggju konventiónina hjá Europa-ráðnum um alment innlit.
Tað, sum Jóhan Dahl ikki nevndi er, at nýggja danska lógin eisini hevur eina røð av broytingum, sum eru eitt framstig fyri opinleikan og fjølmiðlarnar.
Lógin hevur m.a. fingið eina endamálsgrein, sum í § 1 sker út í papp, at endamálið við lógini er m.a. at stuðla undir upplýsingar- og talu-frælsið og eftirlitið við al-mennu fyrisitingini. Slíka endamálsgrein - ið talar bein-leiðis og greitt fyri opinleika og upplýsingarfrælsi - hevur tann føroyska innlitslógin ikki.

Eisini er beinleiðis lógar-fest, at myndugleikarnir hava skyldu, at taka støðu til, um teir kunnu lata press-uni meira innlit, enn hon hevur rættarkrav um. Tá myndugleikarnir meta um hetta meirinnlit hava teir somuleiðis skyldu at leggja serligan dent á pressu-frælsið, júst sum mannarætt-indakonventiónin leggur upp til í grein 10. Eina sovorðna skyldu at meta um meir-innlit – sum talar greitt fyri

opinleika og pressufrælsi – hava vit heldur ikki í Fø-royum.
Ei heldur nevndi lands-stýrismaðurin, at eittnú notatskyldan og ikki minst tann týðningarmikla svar-freistin í innlitsmálum, eru strammað upp í donsku lóg-ini. Eisini hettar verður mett sum eitt framstig fyri tey ið vilja hava opinleika í fyri-sitingini.
Samanumtikið er tað meira enn ivasamt um Jó-han Dahl og hansara fólkhøvdu fingið meira frið fyri pressuni, um danska lógin varð sett í gildi í Føroyum. Men eftir øllum at døma eru tað bert herðingarnar í nýggju donsku lógini, sum hava fangað hansara áhuga og ikki liberaliseringarnar í lógini.
Ófrættakendur hugburður
Johan Dahl sigur seg vilja skerja týðningarmesta am-boðið hjá pressuni, so fyri-sitingini ikki verður so nógv tyngd av innlitsumbønnum.
Til hetta er at siga, at víst geva innlitsumbønir umsitingini eyka arbeiði. Og tað skulu tær. Arbeiði at veita alment innlit er minst líka týðningarmikið,

sum alt annað arbeiði, sum embætisfólkini gera fyri Jóhan Dahl og hini lands-stýrisfólkini. Arbeiði hjá fyrisitingini eigur at tola dagsins ljós og lógin tryggjar longu sum er, at opinleikin ikki verður so stórus, at tað umsitingarliga maskinariíð steðgar upp.
Uttan gjøgnumskygni og opinleika í almennu fyri-sitingini kann alt annað fyri sovítt gera tað sama.
Tá hava vit ikki fólkaræði. Tá hava vit einaræði.
Tí kennist tað ófrættakent, tá ið ein landsstýrismaður fer at tosa um, at alment innlit er ov tvørligt fyri umisitingina og at lógin eigur at verða herd.
Sum felag hjá journalistum og starvsfólkum annars í KvF vilja vit ti heita á løgmann -sum ráðharra fjølmiðlanna - um alment at taka frástøðu frá úttalilsunum hjá Jóhan Dahl. Hetta so, at vit kunnu kenna okkum vís í, at talan bert er um úttalilsini hjá einum landsstýrismanni. Og ikki um støðuna hjá løgmanni og eini heilari samgongu.